

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Миколаївський навчально-науковий інститут права

Кафедра загальнотеоретичної, конституційної, цивілістичної юриспруденції

Міжнародні та європейські стандарти у сфері цивільного та кримінального судочинства

Матеріали
І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
28 березня 2024 року
м. Миколаїв

Миколаїв
МННІП НУ «ОЮА»
2024

Схвалено та рекомендовано до видання кафедрою загальнотеоретичної, конституційної, цивілістичної юриспруденції Миколаївського навчально-наукового інституту права Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол засідання кафедри від 06 березня 2024 року № 7/24)

Надруковано за наказом ректора НУ «Одеська юридична академія» Олександра Тодошчака (наказ від 04.01.2024 р. № 1033)

Міжнародні та європейські стандарти у сфері цивільного та кримінального судочинства: мат-ли І Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Миколаїв, 28 березня 2024 р.) / за ред. О. Ю. Волкович; Микол. навч.-наук. ін-т права НУ «ОЮА», каф. загальнотеоретичної, конституційної, цивілістичної юриспруденції. Миколаїв: МННП НУ «ОЮА», 2024. 153 с.

До збірника ввійшли тези доповідей, які оприлюднені під час І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої проблемам міжнародних та європейських стандартів у сфері цивільного та кримінального судочинства в умовах поєднання особливостей загально-теоретичного та практичного правового напрямів зазначеної тематики, зокрема: виствітлено окремі принципи цивільного судочинства; досліджено юрисдикцію спорів із приводу отримання, продовження, припинення дії ліцензії; проаналізовано проблемні аспекти реалізації принципу змагальності господарського процесу; розглянуто питання доступності мови кримінального закону як складової правової визначеності в контексті аналізу національної та європейської практики; вивчено окремі аспекти діджиталізації кримінального судочинства в контексті досвіду Європейського Союзу; проаналізовано питання електронного адміністрування податкових процесів та ін.

Отже, запропонована тематика доповідей і видання може бути корисним поштовхом для досліджень учених, аспірантів, магістрантів і студентів, співробітників судових та правоохоронних органів, органів публічної адміністрації, а також усіх, хто вивчає актуальну проблематику українського права, порівняно з нормами європейського права та процесу, практики його застосування, в умовах воєнного стану в Україні.

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів публікацій.
За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних імен тощо відповідають автори публікацій та їхні наукові керівники*

6. What You Need to Know About Crypto Regulation in Hong Kong, Singapore, Japan. URL: <https://www.coindesk.com/consensus-magazine/2023/01/25/asia-crypto-regulation/>.

СВІТЛИЧНИЙ О. С.,

аспірант Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова Національної академії наук України»

ЮРИСДИКЦІЯ СПОРІВ ІЗ ПРИВОДУ ОТРИМАННЯ, ПРОДОВЖЕННЯ, ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ЛІЦЕНЗІЇ

Ліцензування у правовій, економічній, управлінській теорії, у практиці діяльності державних органів та інституцій (зокрема органів ліцензування), у практиці діяльності потенційних і фактичних ліцензіатів (суб'єктів господарювання, які здійснюють ліцензований вид господарської діяльності) може розглядатися зовсім із різних позицій. Найбільш поширеними є дві з них. Так, за першою позицією ліцензування може визначатися певною адміністративною процедурою, яка здійснюється чітко за положеннями Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 року [1], підзаконних актів (зокрема ліцензійним умовам здійснення того чи іншого виду господарської діяльності) конкретними органами ліцензування, визначеними у нормативних актах, після подання вичерпного мінімально-необхідного переліку відомостей, оригіналів чи копій документів у визначений строк за визначеною процедурою. Без проходження такої процедури потенційний ліцензіат не може стати фактичним ліцензіатом, тобто не може отримати ліцензію. За другою позицією ліцензування є засобом регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання, оскільки стимулює останніх покращувати свою діяльність і підтримувати її на рівні, достатньому для виконання вимог ліцензійних умов здійснення того чи іншого ліцензованого виду господарської діяльності. Тобто тут ліцензування може розглядатися як один із засобів

забезпечення якості, як захід, що не допускає на ринок неякісних виробників та/або продавців продукції, отриманої від здійснення ліцензованого виду господарської діяльності. Як слушно вказується у науковій літературі, за посередництва ліцензування державою підтримуються ті суб'єкти господарювання, діяльність яких відповідає ліцензійним вимогам, а внаслідок зупинення дії або анулювання ліцензії, застосування органом ліцензування штрафних санкцій до суб'єктів господарювання, послуги яких не відповідають вимогам, порушники стимулюються до свідомої зміни своєї поведінки [2, с. 171-172].

Дії органу ліцензування, тим не менше, не можуть вважатися абсолютно правильними, оскільки це адміністративний орган, рішення від імені якого приймають люди, які можуть приймати навмисно неправомірні рішення або ненавмисно помилятися. Тому ліцензіат, незадоволений рішенням органу ліцензування, може звернутися до судової гілки влади для відновлення справедливості. Судова гілка влади формально є рівною із законодавчою та виконавчою гілками влади, а також незалежною від них. Та тут постає питання про юрисдикцію судів, які відновлюватимуть справедливість у відносинах між органом ліцензування і ліцензіатом. Очевидно, що відповідь слід шукати у статті 1 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності». У пункті 1 цієї статті видачею ліцензії названо надання суб'єкту господарювання права на провадження виду господарської діяльності або частини виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, шляхом прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії, про що робиться запис у ліцензійному реєстрі. У пункті 7 цієї статті органом ліцензування визнано державний орган, уповноважений законом або КМУ на здійснення ліцензування господарської діяльності [1]. Виходячи із положень наведених норм, можна зазначити, що спір відбувається між ліцензіатом (суб'єктом господарювання) і органом ліцензування (державним органом).

У частині першій статті 5 «Право на звернення до суду та способи судового

захисту» Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) вказується, що кожна особа має право в порядку, встановленому КАСУ, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси [3], а також у шести підпунктах вказуються способи захисту таких інтересів. Зрозуміло, що між категоріями «державний орган» та «суб'єкт владних повноважень» можна поставити знак рівності. Натомість за роз'ясненням терміну «особа» слід звернутися до частини першої статті 2 «Завдання та основні засади адміністративного судочинства» КАСУ. А там завданням адміністративного судочинства названо вирішення спорів з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень [3]. Термін «юридична особа» не є абсолютно чітким і точним, проте передає дух закону – під «особою» законотворець у досліджуваному випадку мав на увазі і «фізичних осіб», тобто людей – громадян, підданих, осіб без громадянства, і «юридичних осіб», тобто суб'єктів господарювання. А отже, розгляд спорів між потенційними і фактичними ліцензіатами та органами ліцензування з приводу отримання, продовження, припинення дії ліцензії знаходиться у юрисдикції адміністративних судів.

Зрозуміло, що наведена категорія спорів не є єдиною серед спорів з питань ліцензування. Так, Є.В. Авер'янова наводить ще дві категорії спорів [4, с. 71]. Можна виділити й більшу кількість таких спорів. Тому у близькому майбутньому слід визначити інші категорії спорів, пов'язані із ліцензуванням, та встановити судові органи, до юрисдикції яких їх слід віднести, зокрема і з допомогою аналізу міжнародних та європейських стандартів у сфері міждисциплінарних правових інституцій.

Список використаних джерел:

1. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.
2. Дерев'янко Б.В. Ліцензування як засіб регулюючого впливу держави на діяльність навчальних закладів. *Форум права*. 2011. № 4. С. 167–178.
3. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
4. Авер'янова Є. Судова практика як основа вдосконалення законодавства України у сфері ліцензування господарської діяльності. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2018. № 3. С. 71–75.

СМЕТАНКІНА Н. В.,

*студентка 4 курсу Миколаївського навчально-наукового інституту права
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – викладачка Лазарева Н.М.*

ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА НА МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Захист авторських прав - одне з найважливіших питань у сучасному інформаційному суспільстві. Стрімкий розвиток всесвітньої комп'ютеризації та Інтернету створив як нові можливості для творчості, так і нові виклики у сфері захисту авторських прав. У контексті європейської інтеграції та глобалізації для України особливо важливо вивчити досвід країн ЄС, насамперед Польщі як країни члена ЄС та близької по характеристикам України.

Захист авторських прав є важливою частиною системи захисту інтелектуальної власності як в Україні, так і в Польщі. Однак існують певні відмінності в регулюванні цих відносин у національному законодавстві цих країн.